

ROVATVEZETŐINK

NAP

Hannák Judit
1042 Budapest, Petőfi u. 24., IX/27.
E-mail: nap@mcse.hu, tel.: +36-70-941-8056

HOLD

Görgei Zoltán
6500 Baja, Kálvária u. 94.
E-mail: hold@mcse.hu

BOLYGÓK

Kiss Áron Keve
2600 Vác, Báthori u. 15.
E-mail: bolygok@mcse.hu

ÜSTÖKÖSÖK, KISBOLYGÓK

Sárnecky Krisztián
1131 Budapest, Göncöl u. 43. XIV. lh. II/11.
Tel.: +36-20-984-0978, E-mail: sky@mcse.hu

METEOROK

Presits Péter
MCSE, 1300 Budapest, Pf. 148.
E-mail: presitspeter@gmail.com

FEDÉSEK, FOGYATKOZÁSOK

Szabó Sándor
9400 Sopron, Szellő u. 27.
Tel.: +36-20-485-0040, E-mail: castell.nova@chello.hu

KETTŐSCSILLAGOK

Szklénár Tamás
5551 Csabacsúd, Dózsa Gy. u. 41.
E-mail: szklenartamas@gmail.com

VÁLTOZÓCSILLAGOK

Kiss László, Kovács István, Jakabfi Tamás, Mizser Attila
MCSE, 1300 Budapest, Pf. 148.
E-mail: vcpsz@mcse.hu, Tel.: +36-30-491-1682

MÉLYÉG-OBJEKTUMOK

Sánta Gábor
MCSE, 1300 Budapest, Pf. 148.
E-mail: melyeg@mcse.hu

SZABADSZEMES JELENSÉGEK

Landy-Gyebnár Mónika
8200 Veszprém, Boglárka u. 18.
E-mail: landy.gyebnar@gmail.com

CSILLAGÁSZATI HÍREK

Molnár Péter
MCSE, 1300 Budapest, Pf. 148.
E-mail: mpt@mcse.hu

CSILLAGÁSZATTÖRTÉNET

Keszthelyi Sándor
9792 Bucsú, Rohonci u. 22.
E-mail: keszthelyi.sandor52@gmail.com

A TÁVCSŐVEK VILÁGA

Kurucz János
5440 Kunszentmárton, Tiszakürti u. 412.
E-mail: sidius4@gmail.com

DIGITÁLIS ASZTROFOTÓZÁS

Fűrész Gábor
8000 Székesfehérvár, Pozsonyi út 87.
E-mail: gfuresz@mit.edu

Az észlelések beküldési határideje minden hónap 6-a!
Kérjük, a megfigyeléseket közvetlenül rovatvezetőinkhez küldjék elektronikus vagy hagyományos formában, ezzel is segítve a Meteor összeállítását. A képek formátumával kapcsolatos információk a meteor.mcse.hu honlapon megtalálhatók. Ugyanitt letölthetők az egyes rovatok észlelőlapjai.

Az észlelések online-feltöltése: eszlelesek.mcse.hu

ÉSZLELÉSI ROVATAINKBAN ALKALMAZOTT GYAKORIBB RÖVIDÍTÉSEK:

CM	centrálmeridián
Ha	H-alfa észlelés (Nap)
DF	diffúz köd
GH	gömbhalmaz
GX	galaxis
NY	nyílthalmaz
PL	planetáris köd
SK	sötét köd
DC	a kóma sűrűsödésének foka (üstökösöknel)
DM	fényességkülönbség
EL	elfordított látás
É	észak
D	dél
K	kelet
Ny	nyugat
KL	közvetlen látás
LM	látómező (nagyság)
m	magnitúdó
öh	összehasonlító csillag (változócsillagok)
PA	pozíciószög
S	látszó szögtávolság (kettőscsillagok)

MŰSZEREK:

B	binokulár
DK	Dall–Kirkham-távcső
L	lencsés távcső (refraktor)
M	monokulár
MC	Makszutov–Cassegrain-távcső
SC	Schmidt–Cassegrain-távcső
RC	Ritchey–Chrétien-távcső
T	Newton-reflektor
Y	Yolo-távcső
f	fotoobjektív
sz	szabadszemes észlelés

HIRDETÉSI DÍJAINK:

Hátsó borító: 40 000 Ft
Belső borító: 30 000 Ft,
Belső oldalak: 1/1 oldal 25 000 Ft, 1/2 oldal 12 500 Ft,
1/4 oldal 6250 Ft, 1/8 oldal 3125 Ft.
(Az összegek az áfát nem tartalmazzák!)

Nonprofit jellegű csillagászati hirdetéseket (találkozók, táborok, pályázati felhívások) díjtalanul közölünk.

Tagjaink, előfizetőink apróhirdetéseit – legfeljebb 10 sor terjedelemben – díjtalanul közöljük.

Az apróhirdetések szövegét írásban kérjük megküldeni az MCSE címére (1300 Budapest, Pf. 148.), e-mail: meteor@mcse.hu. A hirdetések tartalmáért szerkesztőségünk nem vállal felelősséget.

Mennyi? Harminc!

A tréfát félretéve, a címről ne egy favic jusson a T. Olvasó eszébe! A harminc a Hubble-űrtávcsőre vonatkozik: ennyi éve működik ugyanis a csillagászat zászlóshajója – vagy ha úgy tetszik, zászlóstávcsőve. Hogy a csillagászok között – beleértve az amatőröket is – népszerű, az természetes, de az talán kevésbé nyilvánvaló, hogy a csillagászatban járhatlan népség (és ők vannak többen) szeme is felcsillan a Hubble-űrtávcső (angol neve, a Hubble Space Telescope alapján röviden HST) említésekor.

Mitől ennyire népszerű a Hubble-űrtávcső az egész földkerekségen? Ennek több oka is van, ám az is kétségtelen, hogy eltérő indokok miatt kedvelik a HST-t a csillagászat tudományának művelői, illetve a nagyközönség.

A HST már az 1990. áprilisi pályája állításakor is magára vonzotta a közfigyelmet. Amikor több évnyi késedelem után – amelyek okait az ünneprekes elkerülésére itt ne részletezzük – végre működni kezdett, hamar kiderült, hogy a távcső főtükrét hibás alakúra csiszolták – ünneprontásnak ennyi is elég.

Mesébe illő fordulatként azonban a látszólagos kudarcból sikert kovácsolt az emberi elme és a technika fejlettsége. Viszonylag rövid időn belül a leképezési hibát pontosan korrigáló képjavító optikai rendszert terveztek és készítették, amit aztán majdnem 600 km magasan a földfelszín fölött, súlytalanul lebegő amerikai űrhajósok be is szereltek az űrtávcsőbe. Az 1993-as első szervizküldetést 2009-ig még négy másik helyszíni javítás és műszercsere követte, és ezek műveleteit minden alkalommal érdeklődők milliói figyelték feszülten.

A Hubble-sztori a késedelmes indítás miatt már elavult műszaki színvonalú eszközökkel kezdődött, de a jelenlegi fedélzeti műszerek már a 21. század technikáját képviselik. Mivel már nincs lehetőség

újabb helyszíni beavatkozásra, szükség is van arra, hogy a fedélzeti műszerek minél tovább működjenek hibátlanul. A HST jelenleg már időtartam-rekorder az űrtávcsövek között. Ám nemcsak üzemidejét tekintve világelső ez az űrteleszkóp, hanem működési költségei miatt is.

Ez utóbbira tekintettel a HST gazdáit – a NASA és az ESA – nagyon ügyelnek arra, hogy a nagyközönséget kellőképpen meggyőzzék, igenis van értelme dollár- és eurómilliárdokat fordítani az Univerzum kutatására. Az Űrtávcső Tudományos Intézetben (Space Telescope Science Institute, STScI, Baltimore, USA) külön részleg foglalkozik azzal, hogy az eredetileg tudományos célú mérésekből a nagyközönség számára is élvezhető, igazán látványos felvételeket állítsanak össze. Ez a Hubble-örökségnek (Hubble Heritage) nevezett képgyűjtemény már 200-nál több felvételt tartalmaz az égbolt különféle csodáiról.

A szakmabeliek ugyancsak értékelik a HST mérései alapján készített képek látványát. Számukra azonban a Hubble-űrtávcső elsősorban azért fontos, mert a detektálható hullámhossztartományt és a mérési pontosságot tekintve egyaránt páratlan lehetőséget biztosít sok tudományos kérdés megválaszolására. Emiatt nem egyszerű észlelési időt kapni a HST-re: a kutatók a lehetséges távcsőidő átlagosan ötszörösét pályázzák meg.

Akinek nem jut távcsőidő, az legfeljebb azzal vigasztalódhat, hogy a következő ciklusban újra próbálkozhat. Számukra is jó hír, hogy a remélhetőleg jövőre indítandó James Webb-űrtávcső (JWST) üzembe helyezésekor sem „zárják be” a HST-t.

Bár a Hubble-űrtávcsővel majdnem az idő kezdetéig el lehet látni, működési idejének vége szerencsére nem látszik.

Szabados László